

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 51, ст.292)

(Вводиться в дію Постановою ВР

N 475/96-ВР від 30.10.96, ВВР, 1996, N 51, ст.293)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами

N 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, N 10, ст.36

N 938-XIV від 14.07.99, ВВР, 1999, N 38, ст.339

N 2299-III від 15.03.2001, ВВР, 2001, N 21, ст.103

N 2921-III від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 16, ст.114

N 2922-III від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 17, ст.117

N 3047-III від 07.02.2002, ВВР, 2002, N 29, ст.194

N 1294-IV від 20.11.2003, ВВР, 2004, N 13, ст.181

N 2800-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, N 42, ст.465

N 2802-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, N 48, ст.481

N 2804-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, N 42, ст.466

N 3201-IV від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 13, ст.110

N 3273-IV від 22.12.2005, ВВР, 2006, N 16, ст.134

N 3480-IV від 23.02.2006, ВВР, 2006, N 31, ст.268

N 3541-IV від 15.03.2006, ВВР, 2006, N 35, ст.296)

(Щодо визнання неконституційними окремих положень див.

Рішення Конституційного Суду

N 3-рп/2008 від 01.04.2008)

Цей Закон визначає правові засади здійснення державного регулювання ринку цінних паперів та державного контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних в Україні.

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

державне регулювання ринку цінних паперів - здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері;

(Абзац третій статті 1 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

(Абзац четвертий статті 1 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

похідні цінні папери - цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на

придбання чи продаж протягом терміну, визначеного договором (контрактом), цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів;

(Абзац шостий статті 1 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

(Абзац сьомий статті 1 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

(Абзац восьмий статті 1 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

професійні учасники ринку цінних паперів - особи, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;

(Статтю 1 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

визначення кредитного рейтингу (рейтингування) - це діяльність з надання професійних послуг на ринку цінних паперів, спрямована на визначення кредитоспроможності об'єкта рейтингування, яка може бути проведена рейтинговим агентством;

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

кредитний рейтинг - це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів;

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Національна рейтингова шкала (далі - Національна шкала) - шкала, яка поділена на визначені групи рівнів та рівні, кожен з яких характеризує здатність позичальника своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за своїми борговими зобов'язаннями, а також його платоспроможність. Національна шкала використовується для оцінки кредитного ризику позичальника - органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання та окремих боргових інструментів - облігацій, іпотечних цінних паперів, позик;

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

рейтингова оцінка емітента - характеризує рівень спроможності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за борговими зобов'язаннями відносно боргових зобов'язань інших позичальників;

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

рейтингова оцінка цінних паперів емітента - характеризує рівень спроможності позичальника (емітента) своєчасно та у повному обсязі обслуговувати зобов'язання за цінними паперами.

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Стаття 2. Мета державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснюється з метою:

реалізації єдиної державної політики у сфері випуску та обігу цінних паперів та їх похідних;

створення умов для ефективної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства;

одержання учасниками ринку цінних паперів інформації про умови випуску та обігу цінних паперів, результати фінансово-господарської діяльності емітентів, обсяги і характер угод з цінними паперами та іншої інформації, що впливає на формування цін на ринку цінних паперів;

забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів;

гарантування прав власності на цінні папери;

захисту прав учасників фондового ринку;

інтеграції в європейський та світовий фондові ринки;

дотримання учасниками ринку цінних паперів вимог актів законодавства;

запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринку цінних паперів;

контролю за прозорістю та відкритістю ринку цінних паперів.

Стаття 3. Форми державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснюється у таких формах:

прийняття актів законодавства з питань діяльності учасників ринку цінних паперів;

регулювання випуску та обігу цінних паперів, прав та обов'язків учасників ринку цінних паперів;

видача ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів та забезпечення контролю за такою діяльністю;

(Абзац четвертий статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

заборона та зупинення на певний термін (до одного року) професійної діяльності на ринку цінних паперів у разі відсутності ліцензії на цю діяльність та притягнення до відповідальності за здійснення такої діяльності згідно з чинним законодавством;

(Абзац п'ятий статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

реєстрація випусків (емісій) цінних паперів та інформації про випуск (емісію) цінних паперів;

контроль за дотриманням емітентами порядку реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, умов продажу (розміщення) цінних паперів, передбачених такою інформацією;

створення системи захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;

контроль за достовірністю інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, контролюючим органам;

встановлення правил і стандартів здійснення операцій на ринку цінних паперів та контролю за їх дотриманням;

(Абзац одинадцятий статті 3 виключено на підставі Закону N 1294-IV від 20.11.2003)

контроль за системами ціноутворення на ринку цінних паперів;

контроль за діяльністю осіб, які обслуговують випуск та обіг цінних паперів;

проведення інших заходів щодо державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів.

Стаття 4. Діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню

(Назва статті 4 в редакції Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку видає ліцензії на такі види діяльності на ринку цінних паперів:

1) брокерська діяльність - укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи;

2) дилерська діяльність - укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом;

3) андеррайтинг - розміщення (підписка, продаж) цінних паперів торговцем цінними паперами за дорученням, від імені та за рахунок емітента;

4) діяльність з управління цінними паперами - діяльність, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами та грошовими коштами, які належать на праві власності установнику управління, в його інтересах або в інтересах визначених ним третіх осіб;

5) діяльність з управління активами - професійна діяльність учасника фондового ринку - компанії з управління активами, що провадиться нею за винагороду від власного імені або на підставі відповідного договору про управління активами, які належать інституційним інвесторам на праві власності;

6) діяльність з управління іпотечним покриттям - діяльність, що здійснюється за винагороду банком чи іншою фінансовою установою згідно з відповідним договором про управління іпотечним покриттям;

7) депозитарна діяльність депозитарію цінних паперів - діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обслуговування правочинів щодо цінних паперів на рахунках зберігачів цінних паперів, а також операцій емітента щодо випущених ними цінних паперів;

8) депозитарна діяльність зберігача цінних паперів - діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обслуговування правочинів щодо цінних паперів на рахунках власників цінних паперів;

9) діяльність із ведення реєстру власників іменних цінних паперів - збір, фіксація, обробка, зберігання та надання даних, які складають систему реєстру власників іменних цінних паперів, щодо іменних цінних паперів, їх емітентів і власників;

10) діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку - діяльність професійного учасника фондового ринку (організатора торгівлі) із створення організаційних, технологічних, інформаційних, правових та інших умов для збирання та поширення інформації стосовно попиту і пропозицій, проведення регулярних торгів фінансовими інструментами за встановленими правилами, централізованого укладання і виконання договорів щодо фінансових інструментів, у тому числі здійснення клірингу та розрахунків за ними, та розв'язання спорів між членами організатора торгівлі;

11) розрахунково-клірингова діяльність - діяльність з визначення взаємних зобов'язань за договорами щодо цінних паперів і розрахунків за ними.

(Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2299-III від 15.03.2001, N 2804-IV від 06.09.2005, N 3273-IV від 22.12.2005; в редакції Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку, в разі здійснення професійними учасниками ринку цінних паперів декількох видів діяльності, передбачених частиною першою цієї статті, може видавати один бланк ліцензії на такі види діяльності.

(Частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами N 938-XIV від 14.07.99, N 2804-IV від

06.09.2005; в редакції Закону N 3480-IV від 23.02.2006}
Ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів здійснює Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до законів України, що регулюють ринок цінних паперів, нормативно-правових актів, прийнятих згідно з цими законами, та з урахуванням вимог статей 13 та 19 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності". (Статтю 4 доповнено частиною згідно із Законом N 2800-IV від 06.09.2005)

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову в її видачі у строк не пізніше ніж тридцять календарних днів від дати надходження заяви про видачу ліцензії та документів, перелік яких нею встановлюється.

(Статтю 4 доповнено частиною згідно із Законом N 2800-IV від 06.09.2005)

Строк дії ліцензії встановлюється Кабінетом Міністрів України за поданням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, але не може бути меншим, ніж три роки.

(Статтю 4 доповнено частиною згідно із Законом N 2800-IV від 06.09.2005)

У процесі здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів особи, які здійснюють таку діяльність, зобов'язані додержувати встановлених відповідно до цього Закону та інших актів законодавства України обов'язкових нормативів достатності власних коштів та інших показників та вимог, що обмежують ризики по операціях з цінними паперами.

Стаття 4-1. Рейтингові агентства та рейтингова оцінка

Рейтингові оцінки, отримання яких відповідно до закону є обов'язковим, мають право визначати виключно уповноважені рейтингові агентства та/або міжнародні рейтингові агентства (разом - Рейтингові агентства). Міжнародні рейтингові агентства обов'язково повинні бути визнані Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Особа набуває право визначати рейтингові оцінки з дати видачі їй Свідоцтва про включення до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств.

Особа включається до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств за результатами конкурсного відбору (далі - конкурс).

Переможцем конкурсу може бути декілька осіб.

Міжнародне рейтингове агентство набуває право визначати рейтингові оцінки з дати включення його до переліку визнаних Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

При визначенні рейтингової оцінки, визначення якої є обов'язковим за законом, уповноважене рейтингове агентство зобов'язане використовувати Національну шкалу.

Національна шкала поділяється на дві групи рівнів - інвестиційний та спекулятивний. **Національна шкала**, а також поділ кожної групи рівнів на відповідні рівні затверджується Кабінетом Міністрів України.

Визначення рейтингової оцінки міжнародним рейтинговим агентством здійснюється за шкалою, яка прийнята таким агентством.

Випадки обов'язкового визначення рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів визначаються законом.

Визначення рейтингової оцінки потребують такі емітенти:

- 1) підприємства, у статутних фондах яких є державна частка;
- 2) підприємства, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави;
- 3) підприємства, які займають монопольне (домінуюче) становище.

Обов'язковість визначення рейтингової оцінки не залежить від форми власності, підпорядкування чи інших ознак емітента.

Визначення рейтингової оцінки, якщо інше не встановлено законом, потребують усі види емісійних цінних паперів, які не розподіляються між засновниками або серед заздалегідь визначеного кола осіб і можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі або іншому організованому ринку, крім:

- 1) державних цінних паперів;
- 2) акцій;
- 3) цінних паперів недиверсифікованих інститутів спільного інвестування;
- 4) цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.

Обов'язковість визначення рейтингової оцінки цінних паперів не залежить від емітента, способу їхньої емісії, порядку розміщення чи інших ознак.

(Закон доповнено статтею 4-1 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Стаття 5. Органи, що здійснюють державне регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснює Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Інші державні органи здійснюють контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів у межах своїх повноважень, визначених чинним законодавством.

З метою координації діяльності державних органів з питань функціонування ринку цінних паперів створюється Координаційна рада.

(Положення третього речення частини третьої статті 5 втратили чинність, як такі, що є неконституційними, на підставі Рішення Конституційного Суду N 3-рп/2008 від 01.04.2008)

До складу Координаційної ради входять керівники державних органів, що у межах своєї компетенції здійснюють контроль або інші функції управління щодо фондового ринку та інвестиційної діяльності в Україні. Очолює Координаційну раду Голова Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Склад та Положення про Координаційну раду затверджує Президент України за поданням Голови Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 6. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку

(Положення першого речення частини першої статті 6 втратили чинність, як такі, що є неконституційними, на підставі Рішення Конституційного Суду N 3-рп/2008 від 01.04.2008)

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку є державним органом, підпорядкованим Президенту України і підзвітним Верховній Раді України. До системи цього органу входять Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, її центральний апарат і територіальні органи.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснює повноваження через центральний апарат і свої територіальні органи. Комісія може делегувати надані їй повноваження центральному апарату і територіальним органам шляхом прийняття відповідного рішення, затвердженого в установленому порядку.

(Статтю 6 доповнено частиною згідно із Законом N 2802-IV від 06.09.2005)

Голова та члени Комісії, керівні працівники та спеціалісти центрального апарату і відповідних територіальних органів є державними службовцями.

(Статтю 6 доповнено частиною згідно із Законом N 2802-IV від 06.09.2005)

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку утворюється у складі Голови Комісії та шести членів Комісії.

(Положення частини п'ятої статті 6 втратили чинність, як такі, що є неконституційними, на підставі Рішення Конституційного Суду N 3-рп/2008 від 01.04.2008)

Голова Комісії, її члени призначаються та звільняються Президентом України за погодженням з Верховною Радою України.

Голова та члени Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку мають право без спеціальних дозволів представляти Комісію у суді.

(Частина статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Термін повноважень Голови Комісії та членів Комісії - сім років. Одна й та ж особа не може бути членом Комісії більше двох термінів підряд.

Голова та члени Комісії протягом терміну її повноважень можуть бути звільнені від обов'язків за власним бажанням, за станом здоров'я, у разі визнання безвісно відсутнім або оголошення померлим, припинення громадянства або виїзду за межі України на постійне місце проживання, вчинення злочину, грубого порушення службових обов'язків, передбачених Законом України "Про державну службу".

(Частина восьма статті 6 в редакції Закону N 2802-IV від 06.09.2005)

Основною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться за рішенням Голови Комісії у разі необхідності, але не рідше одного разу на місяць.

Засідання Комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менше п'яти осіб.

Рішення Комісії вважається прийнятим, якщо за нього подано не менше п'яти голосів.

(Положення першого речення частини дванадцятої статті 6 втратили чинність, як такі, що є неконституційними, на підставі Рішення Конституційного Суду N 3-рп/2008 від 01.04.2008)

Положення про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку затверджується Президентом України. Територіальні органи Комісії діють на основі положення, що затверджується Комісією, і координують свою діяльність з місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку розробляє і затверджує з питань, що належать до її компетенції, акти законодавства, обов'язкові для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками ринку цінних паперів, їх об'єднаннями, контролює їх виконання.

При Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку створюються Консультаційно-експертна рада, інші органи та установи.

Консультаційно-експертна рада розробляє рекомендації щодо політики на ринку цінних паперів та бере участь у підготовці та обговоренні проектів актів законодавства, які розробляються та розглядаються Комісією.

Склад Консультаційно-експертної ради та положення про неї затверджує Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку звертається до суду з позовами (заявами) у зв'язку з порушенням законодавства України про цінні папери.

(Частина статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Стаття 7. Завдання Державної комісії України з цінних паперів та фондового ринку

Основними завданнями Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку є:

1) формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування ринку цінних паперів та їх похідних в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;

2) координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та їх похідних;

3) здійснення державного регулювання та контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних на території України, а також у сфері спільного інвестування;

(Пункт 3 частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

4) захист прав інвесторів шляхом застосування заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень;

5) сприяння розвитку ринку цінних паперів;

6) узагальнення практики застосування законодавства України з питань випуску та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до покладених на неї завдань:

1) встановлює вимоги щодо випуску (емісії) і обігу цінних паперів та їх похідних, інформації про випуск та розміщення цінних паперів, у тому числі іноземних емітентів (з урахуванням вимог валютного законодавства України), які здійснюють випуск і розміщення цінних паперів на території України, а також встановлює порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів;

2) встановлює за погодженням з Національним банком України додаткові вимоги щодо випуску цінних паперів комерційними банками;

3) встановлює стандарти випуску (емісії) цінних паперів, інформації про випуск цінних паперів, що пропонуються для відкритого продажу, в тому числі іноземних емітентів, які здійснюють випуск цінних паперів на території України, та порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів;

4) видає дозволи на обіг цінних паперів українських емітентів за межами України;

5) здійснює реєстрацію випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, у тому числі цінних паперів іноземних емітентів, що є в обігу на території України;

6) встановлює вимоги щодо допуску цінних паперів іноземних емітентів та обігу їх на території України;

7) реєструє правила функціонування організаційно оформлених ринків цінних паперів та їх похідних;

(Пункт 7 частини другої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

8) встановлює вимоги та умови відкритого продажу (розміщення) цінних паперів на території України;

9) встановлює порядок та видає ліцензії на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, на депозитарну, реєстраційну, розрахунково-клірингову діяльність з цінними паперами, діяльність з управління активами та інші передбачені законодавством ліцензії на здійснення окремих видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також анулює ці ліцензії в разі порушення вимог законодавства про цінні папери;

(Пункт 9 частини другої статті 7 в редакції Закону N 2804-IV від 06.09.2005)

10) встановлює порядок складання адміністративних даних учасників ринку цінних паперів відповідно до чинного законодавства України;

(Пункт 10 частини другої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3047-III від 07.02.2002)

11) визначає за погодженням з Національним банком України особливості отримання комерційними банками ліцензії на депозитарну та розрахунково-клірингову діяльність;

(Пункт 11 частини другої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

12) визначає за погодженням з Міністерством фінансів України, а щодо діяльності банків на ринку цінних паперів - також з Національним банком України особливості ведення обліку операцій з цінними паперами;

13) здійснює контроль за дотриманням законодавства і призначає державних представників на фондових біржах, у депозитаріях і торговельно-інформаційних системах;

(Пункт 13 частини другої статті 7 в редакції Закону N 3480-IV від 23.02.2006)

14) встановлює порядок і реєструє саморегульвні організації, що створюються особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;

14-1) встановлює зразок та видає свідоцтво про реєстрацію об'єднання професійних учасників фондового ринку як саморегульвної організації;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 14-1 згідно із Законом N 3480-IV від 23.02.2006)

15) встановлює вимоги та стандарти щодо обов'язкового розкриття інформації емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, забезпечує створення інформаційної бази даних про ринок цінних паперів відповідно до чинного законодавства;

16) бере участь у розробці та вносить на розгляд у встановленому порядку проекти актів законодавства, що регулюють питання розвитку фондового ринку України, а також бере участь у підготовці відповідних проектів міжнародних договорів України, здійснює співробітництво з державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав, міжнародними організаціями з питань, віднесених до їх компетенції;

17) координує роботу по підготовці фахівців з питань фондового ринку, встановлює кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводить сертифікацію фахівців;

18) розробляє і організовує виконання заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства України про цінні папери;

19) організовує проведення наукових досліджень з питань функціонування фондового ринку в Україні;

20) інформує громадськість про свою діяльність та стан розвитку ринку цінних паперів;

21) встановлює порядок здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів іноземними юридичними особами та підприємствами з іноземними інвестиціями;

22) видає дозволи, визначає стандарти і правила діяльності, реєструє випуск та інформацію про випуск інвестиційних сертифікатів інвестиційних фондів та інвестиційних компаній;

23) роз'яснює порядок застосування чинного законодавства про цінні папери;

24) визначає порядок ведення та веде реєстр аудиторів і аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, що здійснюють діяльність на ринку цінних паперів та їх похідних;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 24 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

25) визначає порядок ведення та веде реєстр професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та саморегульвних організацій;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 25 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

26) встановлює відповідно до закону особливості порядку реорганізації і ліквідації професійних учасників ринку цінних паперів (за винятком банків);

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 26 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

27) встановлює критерії професійної діяльності на ринку цінних паперів;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 27 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

28) визначає професійні вимоги до керівників, головних бухгалтерів та керівників структурних підрозділів професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування і саморегульвних організацій;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 28 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

29) здійснює методологічне забезпечення запровадження та розвитку принципів корпоративного управління відповідно до законодавства;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 29 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

30) у межах, визначених Законом України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)", встановлює вимоги щодо здійснення діяльності компаній з управління активами та інститутів спільного інвестування;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 30 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

30-1) у межах, визначених Законом України "Про іпотечні облігації", встановлює вимоги щодо здійснення діяльності з управління іпотечним покриттям;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 30-1 згідно із Законом N 3273-IV від 22.12.2005)

31) видає уповноваженим рейтинговим агентствам Свідоцтво про включення до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 31 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

32) визначає перелік міжнародних рейтингових агентств, які мають право визначати обов'язкові за законом рейтингові оцінки емітентів та цінних паперів;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 32 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

33) встановлює порядок ведення та веде Державний реєстр уповноважених рейтингових агентств;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 33 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

34) встановлює правила визначення уповноваженим рейтинговим агентством рейтингової оцінки за Національною шкалою;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 34 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

35) встановлює порядок подання Рейтинговим агентством інформації до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 35 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

36) встановлює відповідність рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародних рейтингових агентств рівням за Національною шкалою;

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 36 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

37) узагальнює досвід та практику діяльності Рейтингових агентств і забезпечує публічність визначених рейтингових оцінок.

(Частина другу статті 7 доповнено пунктом 37 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Комісія під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими центральними органами виконавчої влади, відповідними органами Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади і відповідними органами самоврядування.

Стаття 8. Повноваження Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право:

1) давати висновки про віднесення цінних паперів до того чи іншого виду, визначеного чинним законодавством;

2) встановлювати обов'язкові нормативи достатності власних коштів та інші показники і вимоги, що обмежують ризики по операціях з цінними паперами в ході здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, інших видів професійної діяльності на ринку цінних паперів (за винятком банківських операцій), якщо інше не передбачено законами України;

(Пункт 2 статті 8 в редакції Закону N 2804-IV від 06.09.2005)

3) встановлювати за погодженням з Кабінетом Міністрів України плату за видачу ліцензій, реєстрацію документів, надання інформації за запитом юридичних та фізичних осіб і спрямування

отриманих коштів до Державного бюджету України;

(Пункт 3 статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

4) встановлювати обмеження щодо суміщення видів професійної діяльності на ринку цінних паперів;

5) у разі порушення законодавства про цінні папери, нормативних актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку виносити попередження, зупиняти на термін до одного року розміщення (продаж) та обіг цінних паперів того чи іншого емітента, дію ліцензій, виданих Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, анулювати дію таких ліцензій;

(Пункт 5 статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

(Пункт 6 статті 8 виключено на підставі Закону N 3541-IV від 15.03.2006)

7) у разі порушення фондовою біржею законодавства про цінні папери, статуту та правил фондової біржі зупиняти торгівлю на фондовій біржі до усунення таких порушень;

8) здійснювати контроль за достовірністю і розкриттям інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, і саморегульними організаціями, та її відповідністю встановленим вимогам;

(Пункт 8 статті 8 в редакції Закону N 2804-IV від 06.09.2005)

9) проводити самостійно чи разом з іншими відповідними органами перевірки та ревізії фінансово-господарської діяльності емітентів, осіб, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондових бірж та саморегульних організацій;

10) надсилати емітентам, особам, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондовим біржам та саморегульним організаціям обов'язкові для виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери та вимагати надання необхідних документів відповідно до чинного законодавства;

11) надсилати матеріали в правоохоронні органи стосовно фактів правопорушень, за які передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність, якщо до компетенції комісії не входить накладення адміністративних стягнень за відповідні правопорушення;

12) надсилати матеріали в органи Антимонопольного комітету України у разі виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

(Пункт 12 статті 8 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV від 20.11.2003)

13) розробляти і затверджувати з питань, що належать до її компетенції, обов'язкові для виконання нормативні акти;

14) накладати адміністративні стягнення, штрафні та інші санкції за порушення чинного законодавства на юридичних осіб та їх співробітників, аж до анулювання ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;

(Пункт 14 статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

15) порушувати питання про звільнення з посад керівників фондових бірж та інших установ інфраструктури фондового ринку у випадках недодержання ними чинного законодавства України, з метою захисту інтересів інвесторів та громадян;

16) призначати тимчасово (до двох місяців) керівників фондових бірж, депозитаріїв та інших установ інфраструктури фондового ринку, зупиняти або припиняти допуск цінних паперів на фондові біржі або торгівлю ними на будь-якій фондовій біржі, зупиняти кліринг та укладення договорів купівлі-продажу на певний термін для захисту держави, інвесторів;

17) здійснювати разом з іншими виконавчими органами контроль за поліграфічною базою з випуску цінних паперів;

18) здійснювати моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок;

19) розробляти та впроваджувати моделі інфраструктури фондового ринку;

20) здійснювати сертифікацію програмного забезпечення та встановлювати вимоги до програмних продуктів на фондовому ринку;

21) вилучати під час проведення перевірок на строк до трьох робочих днів документи, що підтверджують факти порушення актів законодавства про цінні папери;

(Пункт 21 статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

22) порушувати в суді питання про ліквідацію корпоративного інвестиційного фонду та саморегульвних організацій;

(Статтю 8 доповнено пунктом 22 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

23) приймати рішення про ліквідацію пайового інвестиційного фонду;

(Статтю 8 доповнено пунктом 23 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

24) проводити перевірки незалежних оцінювачів майна інститутів спільного інвестування щодо додержання вимог законодавства у сфері спільного інвестування;

(Статтю 8 доповнено пунктом 24 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

25) з метою запобігання і боротьби з правопорушеннями на ринку цінних паперів у рамках міжнародного співробітництва на умовах взаємності надавати та одержувати інформацію з питань функціонування ринку цінних паперів і професійних учасників ринку цінних паперів, яка не становить державної таємниці та не призводить до розголошення професійної таємниці;

(Статтю 8 доповнено пунктом 25 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

26) з метою запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, здобутих злочинним шляхом, у рамках міжнародного співробітництва надавати та одержувати від відповідних органів інших держав інформацію стосовно діяльності окремих професійних учасників ринку цінних паперів у випадках і порядку, встановлених у відповідних міжнародних договорах України;

(Статтю 8 доповнено пунктом 26 згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

27) встановлювати граничні тарифи на послуги Рейтингових агентств, які оплачуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

(Статтю 8 доповнено пунктом 27 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

28) проводити самостійно чи разом з іншими відповідними органами перевірки фінансово-господарської діяльності уповноважених рейтингових агентств;

(Статтю 8 доповнено пунктом 28 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

29) у разі виявлення ознак порушення Рейтинговим агентством вимог законів України у сфері цінних паперів та/або нормативних актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку вживати заходи впливу відповідно до законодавства, в тому числі виключати уповноважені рейтингові агентства з Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств, анулювати Свідоцтво про включення до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств, виключити міжнародні рейтингові агентства з переліку визнаних.

(Статтю 8 доповнено пунктом 29 згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Стаття 9. Уповноважені особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Уповноваженими особами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку є:

Голова та члени Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

начальники відповідних територіальних органів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

(Абзац третій частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

працівники центрального апарату - за письмовим дорученням Голови або членів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

працівники відповідних територіальних органів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку - за письмовим дорученням начальника відповідного територіального органу Комісії.

(Абзац п'ятий частини першої статті 9 в редакції Закону N 2804-IV від 06.09.2005)

Уповноважені особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку мають право:

безперешкодно входити на підприємства, в установи, організації за службовим посвідченням і мати доступ до документів та інших матеріалів, необхідних для проведення перевірки;

вимагати необхідні документи та іншу інформацію у зв'язку з реалізацією своїх повноважень;

(Абзац третій частини другої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

залучати за погодженням з відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевої влади та самоврядування, підприємствами та об'єднаннями їх спеціалістів, депутатів місцевих рад (за їх згодою) для проведення перевірок та ревізій;

відповідно до розподілу обов'язків чи письмового доручення провадити в межах наданих повноважень розгляд справ про порушення чинного законодавства щодо випуску та обігу цінних паперів, у тому числі стандартів, норм і правил, визначених нормативними актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, ставити питання перед органами Прокуратури України та Міністерством внутрішніх справ України про проведення розслідувань або інших заходів відповідно до чинного законодавства;

вимагати в межах своєї компетенції в посадових осіб підприємств, установ, організацій надання письмових пояснень.

(Частину другу статті 9 доповнено абзацом шостим згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Без згоди Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку уповноважені нею особи не можуть входити до складу комісій, комітетів та інших органів, що формуються центральними

державними та місцевими органами виконавчої влади, а також органами місцевого самоврядування.

Стаття 10. Відносини Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з правоохоронними органами та іншими державними органами

Працівники правоохоронних органів сприяють уповноваженим особам Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку у виконанні ними своїх службових обов'язків. На прохання уповноважених осіб Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку правоохоронні органи надають інформацію, яка є в їх розпорядженні і необхідна для забезпечення належного контролю за ринком цінних паперів.

Правоохоронні органи можуть відмовити в наданні відповідної інформації, якщо її розголошення може зашкодити інтересам розслідування злочинів або здійснюваним у законному порядку оперативно-розшуковим заходам.

У разі недопуску працівників Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку до проведення перевірки відповідно до цього Закону, застосування щодо них насильства органи внутрішніх справ на прохання уповноважених осіб Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку зобов'язані негайно вжити заходів щодо забезпечення проведення перевірки в примусовому порядку.

Органи приватизації зобов'язані надавати Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку необхідні документи про об'єкти державної власності, які приватизуються, якщо в процесі приватизації цих об'єктів будуть випускатися цінні папери згідно з чинним законодавством.

Органи виконавчої влади зобов'язані надавати Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку необхідні документи та інформацію з питань, віднесених до її компетенції, з метою дотримання вимог чинного законодавства на ринку цінних паперів.

Стаття 11. Відповідальність юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку накладає на юридичних осіб штрафи:

за випуск в обіг та розміщення незареєстрованих цінних паперів відповідно до чинного законодавства - у розмірі до 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або в розмірі до 150 відсотків прибутку (надходжень), одержаних в результаті цих дій;

за діяльність на ринку цінних паперів без ліцензії, одержання якої передбачено чинним законодавством, - у розмірі до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

(Абзац третій частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

за ненадання, несвоєчасне надання або надання завідомо недостовірної інформації - у розмірі до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання розпоряджень, рішень про усунення порушень щодо цінних паперів - у розмірі до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про накладення штрафу може бути оскаржено в суді.

Штрафи, накладені Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, стягуються у судовому порядку.

(Частина третя статті 11 в редакції Закону N 642/97-ВР від 18.11.97)

Про накладення штрафів на комерційні банки Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку інформує Національний банк України у триденний термін.

Стаття 12. Порядок накладення штрафів за порушення юридичними особами правил діяльності на ринку цінних паперів

Штрафи, передбачені статтею 11 цього Закону, накладаються Головою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, членом Комісії, начальником відповідного територіального органу або за його письмовим дорученням його заступником після розгляду матеріалів, які засвідчують факт правопорушення.

(Частина перша статті 12 в редакції Закону N 2804-IV від 06.09.2005)

Про вчинення правопорушення, зазначеного у статті 11, уповноваженою особою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, яка його виявила, складається акт, який разом з поясненнями керівника, іншої відповідальної посадової особи та документами, що стосуються справи, протягом трьох робочих днів направляється посадовій особі, яка має право накладати штраф.

(Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Якщо під час проведення перевірки уповноваженою особою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку проводилось вилучення документів, які підтверджують факт порушення, до акта про правопорушення додаються копії цих документів та копія протоколу про вилучення цих документів.

Вилучення на строк до трьох робочих днів документів, які підтверджують факт правопорушення, проводиться з обов'язковим складанням протоколу, в якому зазначаються дата його складання, прізвище та посада особи, яка провела вилучення, повний перелік вилучених документів та день, в який ці документи відповідно до цього Закону мають бути повернені. Протокол підписує уповноважена особа Комісії, яка провела вилучення. Представнику юридичної особи, документи якої були вилучені, після закінчення перевірки і проведення вилучення документів надається копія протоколу про вилучення.

(Частина четверта статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Посадова особа Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку приймає рішення про накладення штрафу протягом 10 робочих днів після отримання документів, зазначених у частині другій цієї статті. Рішення про накладення штрафу оформляється постановою, що надсилається юридичній особі, на яку накладено штраф, та банківській установі, в якій відкрито поточний рахунок цієї юридичної особи.

(Частина п'ята статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2921-III від 10.01.2002, N 2804-IV від 06.09.2005)

(Частина шоста статті 12 виключено на підставі Закону N 642/97-ВР від 18.11.97)

Стаття 13. Відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з діяльністю на ринку цінних паперів

Здійснення операцій по випуску в обіг або розміщенню не зареєстрованих відповідно до чинного законодавства цінних паперів тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Здійснення операцій на ринку цінних паперів без ліцензії, одержання якої передбачено чинним законодавством, тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

(Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005)

Неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірних відомостей Державній

комісії з цінних паперів та фондового ринку, якщо подання цих відомостей передбачено чинним законодавством, тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ухилення від виконання або несвоєчасне виконання розпоряджень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення вимог законодавства з питань емісії цінних паперів тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб емітента цінних паперів від 10 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, на засновників (учасників) емітента чи їх посадових осіб чи уповноважених ними осіб від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

(Статтю 13 доповнено частиною згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Протоколи про вчинення правопорушення складаються посадовими особами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в разі виявлення ними відповідних правопорушень.

Адміністративні стягнення за правопорушення, передбачені частинами першою - п'ятою цієї статті, накладаються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку або її територіальними органами. Від імені цих органів право розглядати справи про адміністративні правопорушення та накладати стягнення мають Голова Комісії, члени Комісії, начальник відповідного територіального органу Комісії.

(Частина статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2804-IV від 06.09.2005, N 3201-IV від 15.12.2005)

Провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені частинами першою - п'ятою цієї статті, здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

(Частина восьма статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Про вчинення адміністративних правопорушень, передбачених частиною п'ятою цієї статті, уповноважена особа Комісії складає протокол про адміністративне правопорушення. справи про порушення вимог законодавства з питань емісії цінних паперів розглядаються відповідно до **Кодексу України про адміністративні правопорушення**.

(Статтю 13 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Стаття 14. Кримінальна і майнова відповідальність за порушення законодавства про цінні папери

Посадові особи, які порушують законодавство про цінні папери, несуть кримінальну і майнову відповідальність, установлену відповідними законодавчими актами України.

Стаття 15. Відповідальність Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та її посадових осіб

Посадові особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків несуть відповідальність у порядку, визначеному законодавством України.

Шкода, заподіяна учасникам ринку цінних паперів неправомірними діями Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при здійсненні контрольних та розпорядчих повноважень, підлягає відшкодуванню в повному обсязі за рахунок держави відповідно до чинного законодавства.

Стаття 16. Порядок розгляду спорів

Спори, що виникають у ході застосування цього Закону, вирішуються судом у встановленому порядку.

(*Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2804-IV від 06.09.2005*)

(*Статтю 17 виключено на підставі Закону N 3480-IV від 23.02.2006*)

Стаття 18. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Фінансування Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, її територіальних відділень та інших органів, які утворюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку відповідно до мети діяльності, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Президент України

Л.КУЧМА

*м. Київ, 30 жовтня 1996 року
N 448/96-ВР*